Luiz Ruffato - Petra Petrač

Luiz Ruffato: Bili su mnogi konji / S portugalskog prevela Petra Petrač

Bili su mnogi konji,

Ali nitko više ne zna njihova imena,

njihov izgled, njihovo porijeklo.

Cécilia Meireles

Dokle ćete suditi krivo

ići na ruku bezbožnima?

Psalam 82.

1. Zaglavlje

Sao Paulo, 9. svibnja 2000.

utorak

2. Vrijeme

U glavnom će gradu danas biti umjereno do pretežno oblačno.

Temperatura: 14o-23o

Vjetar: umjeren do slab

Izlazak sunca: 6.42 h

Zalazak sunca: 17.27 h

Mjesec: mlađak

3. Hagiografija

eISSN 1847-7755; doi: 10.15291/sic/2.2.lt.4

Sveta Katarina Bolonjska, rođena u Ferrari 1413. Bila je opatica bolonjskog samostana klarisa. Na Božić 1456. primila je malenog Isusa iz Bogorodičinih ruku. Posvetila je život pomaganju siromaha i vršenju Božje volje. Umrla je 1463.

4. Put

Neon juri po neravnom asfaltu ne mareći za izbočine, neravnine, grabe, rupe, ispupčine, šljunak, crne komadiće zemlje u crnoj zatočenoj noći, glazba hipnotizira, tum-tum tum-tum, upravlja trupom, zapliće ga, tum-tum tum-tum, senzualne ruke klize po koži volana, tijelo, automobil, napreduju, udaljuju se od svjetala koja svijetle slijeva nadesno, prsten kupljen na Portobello Roadu, satelit na srednjem desnom prstu, tum-tum tum-tum, bolid bruji u smjeru zračne luke Cumbica, na suprotnoj strani križaju se autobusni farovi, dolaze iz svih smjerova.

ali nikoga za pojebati

metar i sedamdeset i dva centimetra stoji u vojnoj iskaznici, hlače i košulja Giorgio Armani, miris Ralph Laurenova Pola na vratu, talijanske cipele, obrijan, kosa ošišana na dvojku, zlatni Rolex ispod tepiha

ali nikoga za pojebati

ona bi trebala polako stići, jedna od onih glumica koje prelijeću cestu, žena, šef

neodgodivo obećanje u Braziliji objasnio sam za

da, naravno, on ga tretira kao

sina kojeg bih volio imati

da, naravno, sin budala ovisnik o kokainu šeta svoju bahatost kroz prostorije mešetara

da, naravno, sin budala ovisnik o kokainu šeta svoje stereoide između stolova noćnih lokala i barova – koje je već polomio – između lica izbacivača i hostesa – koje je već polomio – koje je također već

da, ali je moj sin

i podmićuje policiju,

opunomoćenik

vlasnik noćnog bara

hostese

izbacivači

da, ali je moj sin

da, točno, kći živi u Embu, makrobiotičarka, ezoterična likovna umjetnica, slike uvijek iste

onaj koji nema očiju da bi vidio

crvene linije, histerične, grčevite, debele, tanke, bijela podloga

nema očiju da bi vidjela

jednom ju je poševio užas u ateljeu između kistova i limenke boje na stolu na kojem je rastegnuto ležalo jedno ogromno platno u bijelom

to je umjetnost

ona, miris mirisnih štapića

trava je prirodna

gola ispod lanene tunike, ostaci sperme na bijeloj površini

to je umjetnost

ali nikoga za pojebati

zar se ozlovoljila skrušena u kutu? ne nadmašuje nijednog

sitnog činovnika

da, ali tata me obožava

sposoban profesionalac

jer zarađujem za njega

jedan ogroman stan u moemi jedan za vođenje tri apartmana

zaposlio sam jednog od ovih pedera novac nije problem sastavio je cirkus čudno mnoštvo žena

tamo ja pričam dekoracija je od stanovitog one doživljavaju orgazam

da, sposoban:

već šest godina curi njezina blijeda mršavost kroz rijetke sjene tužnih ulica tužnoga grada muriaé

već pet godina s prvim snijegom odijeva se u farfield ohio zahvaljujući stipendiji american fields zarađuje na natječaju koji promovira dućan rotary cluba tužnoga grada muriaé

već četiri godine zarađuje svoje nesigurnosti u citibanci

svoje sigurnosti u citibanci

već dvije godine zarađuje za

stari neće ostaviti kurca za mene

već godinu dana brine se za novac posrednika

ona se iskrcala london-gatwick prsten kupljen na portobello roadu na dlanu

njezin je

kako je bilo u londonu?

tum-tum tum-tum tum-tum tum-tum

5. Napamet

Dolaze trojica, u koloni, putem uz rub ceste. Tamom skrivena tijela jedva da se naziru u skromnoj svjetlosti farova kamiona, autobusa i automobila što proriču zoru. Koračaju. Visoko suho šipražje dodiruje nogavice njihovih hlača.

To su otac, sin i mladić kojeg znaju iz viđenja. Okuražen govori: Već deset godina idem pješice; zbog besparice pri kraju mjeseca. Odlučio im se pridružiti.

Otac vozi kombi za jednog autoprijevoznika u Limau.

Dječak ima deset-jedanaest godina, iako se zbog krhke građe doima mnogo mlađim. Trenutno ne ide u školu. Prodaje hot-dog ispred firme u kojoj mu radi otac – s kečapom ili majonezom – i Coca-Colu. Noću čuva kombi u dvorištu firme, čuvari ga drže na oku. Kad naraste, sanja, nestat će iz Brazila i postati vozač kamiona.

Mladić je nezaposlen i prihvaća bilo kakav posao; Rad je gadan!

Hodaju; dječak je ispred, otac u sredini, mladić na začelju.

„Mali zlata vrijedi“, govori ponosno otac, pokušavajući dokučiti karakter pratioca koji iza njegovih leđa astmatično diše, stopala njuškaju. „Pametan je! Da ti pokažem?“

Okrene se, pogleda tablice autobusa koji je munjevito proletio kraj njih i izgovori: „Garanhuns.“

„Pernambuco“, automatski odgovori dječak.

Mladić podrugljivo odvrati: „I to je to?“

„Zna sve brazilske gradove“, reče otac. „Ima kartu u glavi. Ludo.“

„Sve?“

„Sve!“

Mladić kojeg znaju iz viđenja zastane, okrene se i pogleda tablice autobusa koji projuri, Sranje!, ne uspijeva pročitati, prebrzo… Sranje! Posramljen razmišlja, Alagoinhas, ime njegova grada, „Alagoinhas“, taj sigurno neće pogoditi.

„Bahia“, odgovori dječak zlovoljno.

„Bahia?“ upita brzo otac.

„Da“, potvrdi dječak odsutno.

Nije se okrenuo, pričekao je sljedeći autobus koji projuri; Itaberaba, grad se zove kao i njegova žena. Da te sad vidim...

„Opet Bahia.“

Blentavac je pogodio! Nesretnik!

„Što sam ti rekao?“

„Gdje je vrag sve to naučio?“

„Ne znam…“

„Šutljiv je, je l' tako? Ej, mali! Ej!“

„Da… On je moj šutljivko… budalica…“

Bahati se mladić okrene, pogleda tablice jurećeg autobusa, „Guverner Valadares.“

„Minas Gerais.“

„Impresivno!“ složi se mladić.

Hodaju; gusto i suho šipražje grebe im ruke.

„Jeste li već razmišljali da ga odvedete na televiziju?“

„Hm?“

„Da… u one emisije u kojima ljudi odgovaraju na pitanja…“

„Televizija?“

Televizija…

„Dobije se nešto novca, zar ne?“

„O, da!“

Muškarac traži sina koji korača ispred. Utonuo je u izlizanu jaknu, dva broja preveliku.

Autobusi, kamioni, automobili, svjetla, Sao Paulo

Televizija…

6. Majka

Starica, razrogačenih očiju, čvrsto prilijepljena za stolac broj 3 na liniji Garanhuns-Sao Paulo, nije spavala već 48 sati, zaprepaštena je brzinom autobusa, Bože, čemu tolika trka?; vozač razgovara s kolegama koje putem kupi, ulaze-izlaze, Isuse, on ne gleda cestu!, uvjerena je da će putovanje istoga časa završiti, moli se, ne može na zahod, balansira truckanje. Osjetila je smrad iz male prostorije u dnu, ali probava joj se nije ubrzala, a mjehur joj je pun, kao i crijevo, Bože!, kad bi se samo olakšala na stanici, nakon što prestane truckanje, Dakle? Je l' blizu?, Strpljenja, bako! Još malo; ustajali zrak, orošena stakla, po drvenom podu razbacani omoti slatkiša, kolača, salvete, vrećice, štapići polizanih sladoleda, plastične čaše, plastične boce, mrvice keksa, kruha, broe,

brašna, ostaci hrane, potplat svjetloplave dječje cipelice, danonoćno, A ljudi uspiju spavati, Bože, razjapljena usta, hrču!, i sline!, Kako mogu?, miješaju se različiti pejzaži, ogrooomni gradovi, gradić koji je, zum!, prošao.

I

ograde od bodljikave žice, cjepanice, termitnjak, kostur bika, lešinari, vedro nebo, kobre, volkswagenove bube, tačke, konji, bikovi, magarci, mule, čizme, rižina polja, strehe, jarci, kravlja balega, žohari, kukci, stabla banana, bicikli, stabalca, stabla, stabla, stabla

motor bruji u uhu (brrrrrrrrrrrrrrrrum)

I

caatinga, polja, šećerna trska, uže, potok, rijeka, rječica, rječić, mlaz vode, voda, štavljenje, koža, rog, glava, potkova, sušeno meso, sol, štenci, žlice, noževi, vilice, čaše, tanjuri, ruka, mirisi, dimnjaci, štenci, smrad

oprez oprez oprez oprez oprez oprez

bol; bolovi, darovi, bol, bolovi, bolovi, zgrade, dimnjak, gusti dim, cigareta, dim, brašno, grah, vatra, vatre, požar, kokoši, ljudi, stative, nogometna igrališta, igrači, dresovi, boje izblijedjele na užetu, šešir, lopta, pčela, mačori, kokoši, prozori, džipovi, gušteri, prozori, prozori, poštari, strah, pišalina, mrtvi, brda, planine, mrtvi, brda, planine,

I

Motor bruji u uhu (brrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrum)

oblaci, noć, mrkla noć, lopata, stopalo, prašina, stanice, probadanje, kamenje kamenje kamenje, mostovi, plantaže, miševi, odjeća, pustopoljine, suša, sunce, spokoj, sok, sunce sunce sunce sunce sunce, udica, raspucala zemlja, lešinar, umbusi, lešinar, ravnice, zeleno, sivo, pepeo, i miris…

oprez oprez oprez oprez oprez oprez

bijele krave na zelenom pašnjaku, tmasti oblaci, suha odjeća, suho meso, zemlja, zemlja, zemlja, vjetar, dan zeleno-vruć, plavo poslijepodne, noć prašnjavih zvijezda, svijet, veliki svijet, svijet bez kraja, Bako, skoro smo stigli mjehur je pun, trbuh boli, a tek leđa, Jao!, izubijana, Jao!, noge, Jao!,

ne može se namjestiti, Hej, bako, svjetla Sao Paula, sin koji čeka, Tolike godine! živi u Sao Paulu, u četvrti Brejo Velho bio je kod kuće samo dvaput, Bože, još dok je bio samac, zatim su samo fotografije donosile novosti, posao, djevojka-sada-zaručnica, njih dvoje, kuća, unuci,

ali sada ćemo pričekati gospođu mamu da provedemo Majčin dan s obitelji i svi ćemo biti sretni, ne brini, ja ću otići po gospođu mamu na autobusni kolodvor, bok; pun mjehur, puno crijevo, kako pročitati sinovo oko?, znati je li zadovoljan na poslu, sretan u braku, je li… ali Jao, mjehur, trbuh, leđa, Joj!, slomljena, Jao!, noge, Joj!, Jao!, ne može se namjestiti.

Stoji na autobusnoj stanici, krši ruke.

7.66

Vibracija današnjega datuma potiče realizaciju materijalnih aspekata života (ali novac je prestiž)

možete računati
na pomoć utjecajnog prijatelja
možete dobiti
promaknuće
ili nasljedstvo:
sada je trenutak da budete praktični
i objektivni.

8. Bio jednom jedan dječak

ovako ispružen ne nalikuje djetetu to je mali isusek

duge plave kose zašiljene bradice arhaično-smeđih očiju

figurica isusa kupljena na sajmu na trgu republike jedne sunčane nedjelje dječak je radoznao povučen ali bistar i zgodan idu mu matematika i fizika i kemija izvrsno zna portugalski i pohađa dodatnu nastavu iz engleske kulture sjajan klinac mišićav od taekwondoa on je dobar dječak koji mami gura kolica iz dućana podsmjehuje se njezinoj opsesiji da se zadržava između polica ona je kalkulator koji zbraja i oduzima i množi i dijeli sve dok se ne izgubi u brojevima i razljuti zbog troška dok ne provjeri cijenu težinu rok trajanja i zatim naposljetku sve poslaže na kuhinjske police a mi

sjednemo iscrpljeni u dnevni boravak i gledamo dnevnik žonglirajući s tanjurima na kojima je ostatak od ručka i držimo noge posred stola u tim je trenucima vjerovala u viši sklad u harmoniju pozitivnih sila svemira i čak bi oprostila onome koji je nju i dijete napustio treba mi prostora da bih stvarao vjerovala je i u malog isusa koji utjelovljuje odsutnost oca hoće li to stvoriti problem u njegovoj glavi, zebnje strahovi ne želim se miješati sine moj ali taj dečko taj dečko nije za tebe nije to dobro društvo ah buran pubertet

pukao je i završio kao slobodni novinar u časopisu da bi mali mogao ići u najbolje škole nesposoban kakav je bio želio je barem to učiniti da bi izigravao pristojnog oca ponekad bi nazvao kako ide znaš ovaj mjesec ne mogu uplatiti novac na račun stvari ne idu najbolje ali sljedeći mjesec uvijek ista priča za rođendan jedno natjecanje za božić drugo za novu godinu treće vidjet ćemo sljedeće godine hoćemo li uspjeti provesti praznike zajedno

i novosti

postao je partner u tvrtki

ozbiljno razmišljam da uzmem talijansko državljanstvo i odem raditi u europsku uniju bilo što kužiš

ponovno se oženio

postao je sluga jedne prefekture to što piše u časopisima sve je to laž tvoja majka je novinarka ona zna da su to sve lopovi da ti se smuči

rastao se i spetljao s nekom malom od dvadeset i kusur puna je celulita ne ne nisam je vidjela ali pretpostavljam danas su sve takve čak i modeli

gradi kućerinu u alphavilleu

živi u kućerini u alphavilleu

a ona prolazi pakao da bi otplatila stan u jabaquaru

(nije se htjela svađati na sudu, nije htjela narušiti odnos oca i sina)

a njemu treba aparatić za zube

a naučio je toliko toga bože moj čitali su vejo i novine iz sao paula

i raspravljali a maleni postavljao pitanja i sada se ona čudila svijetu svaki put sve čudnijem i željela se uključiti u borbu za očuvanje okoliša pristupiti greenpeaceu a onoga dana koji je došao prebrzo on se tuširao računalo je bilo upaljeno ušla je u sobu pokupiti razbacanu odjeću ludice i bacila je pogled na zaslon računala a tamo ogromna pička, vagina košara za rublje pala je na prostirku problijedjela je srce joj je stalo namjeravala je pobjeći iz sobe i pretvarati se da ništa nije vidjela ali noge su joj se odsjekle a sin se pojavio na pragu prestrašen pogled tijelo puno kapljica ručnik oko pasa krik papagaja na ulici košara snop ključeva na prostiraču poster ozzyja osbournea na vratima ormara jesi li već ručao sinek tepala mu je znam da ćemo izići van i otići na pizzu što misliš o tome

zora se raspršuje

prijatelji iz zgrade se skupljaju, ukočeni su dim parafin kolege roditelji nariču stolac kraj uzglavlja kruna od cvijeća tuga

ovako ispružen nalikuje malome isusu

figurica kupljena na trgu republike jedne sunčane nedjelje

u kolovozu bi napunio sedamnaest

tako sretan lijep dobar prijatelj tako drag i pametan

brižan

isuse zašto je to učinio isuse zašto

9. Štakori

Jedan stoji na stražnjim nožicama, gricka koricu kruha i promatra ostale iz legla kako se nervozno vrzmaju po smeću poput likova iz videoigrice. Hrabriji pokušava prožvakati komadić plastične ambalaže kokosova mlijeka, još svježeg, no neoprezan zagrebe nešto meko i toplo što se trzne i prestraši ga. Trenutak kasnije iznova zarije zubiće u nježno meso, čuje se krik. Znatiželjno se mnoštvo približava u valovima.

Nejako tjelešce zamotano u smrdljive dronjke objavljuje neugodu, nožni je mišić napet, plućno se krilo napinje za dreku. U međuvremenu ispusti tihi jecaj, tepanje ranjenih usnica, kratak grč. Blaga prigušena jutarnja svjetlost ulazi kroz pocinčan krov pun rupa, kroz otvore na zidovima koji su načinjeni od reklamnih ploča. Ali u baraci je još noć.

Prljava duda bez vrha koju je beba cuclala pobjegla je otkotrljavši se pod trogodišnju sestricu koja kraj nje siše palac jednako nezasitno kao što je sisala majčina prsa. Mala prsa škripe sve vrijeme dok spava i kašlje i plače jer se u tanak pohaban pokrivač, koji je dvoje ubogih dobilo, zamotao bratac od šest godina.

Madrac bračnog kreveta na kojem su se ušuškali stigao je iznenada jednog vlažnog popodneva. Tamne mrlje prošarale su poderanu tkaninu, a male spilje rigale prašinu. Nalazio se na krovu kombija i svladao je čitavu autocestu Itapecerice, od Vila Andrade do Irenina vrta; tada su živjeli s Birolom, bio je dobar čovjek. Jednom je odveo malene u cirkus, klaunovi, štene koje pleše balet, majmun na biciklu, krotitelj što bičem goni bezubog lava u kavezu, brzi konji, trapezisti, žongleri, kokice, gutač mačeva, ušećerena jabuka, djevojke u kupaćim kostimima, šećerna vuna, iluzionist koji prepili čovjeka, lizalice, sladoled na štapiću. Ondje je počeo seksualno iskorištavati najstariju, tada je imala trinaest. Sirotica, prolila je alkohol po njegovu međunožju i zapalila šibicu: vatra je progutala susjedstvo. Spasila je djecu, ali se spomenuti pržio u snovima od cracka. Bezvrijedan ugljen.

Od njega je naslijedila malenoga, osam godina, njegov ispljuvak, mali čovjek. Prošle godine ili godinu ranije, ne znam, pojavio se svrbež, leđa, trbuh, noge, sav je bio rana, siroče. U bolnici medicinske sestre nisu čule da je pisnuo, ispustio najmanji zvuk, milina. Doktor ju je prekorio. Nevjerojatno, rekao je. Neodgovorno, derao se, rekao joj je da dođe sa socijalnom radnicom, a ona se nije pojavila.

Misle, lako je, ali ona više nema snage, ima trideset i pet godina, bezuba usta, staklene kosti i oči, sivkastu kožu s arhipelagom malih brazda, bunilo u glavi.

A gnjide buknu na masnim dječjim kovrčama i štakori se množe u utrobi barake, stjenice u nitima pokrivača, dok se žohari tuku u pukotinama. Već je molila-preklinjala da pomognu onoj od trinaest,

ali uličarka zbraja dane i noći. Taj put je vidjela: automobil za automobilom, a ona hvata sitniš pred farovima na Aveniji Francisca Morata. Kada stisne zima, pojavi se u baraci.

Ona od jedanaest, odgovorna, hranila je malene: vodila ih je u javne kuhinje, na kupanje u ubožnicu, oblačila ih, brinula se za njih bez greške, divno. I uspavljivala ih, pričajući im izmišljene zgode o onome što postoji i onome što se dogodilo, svoje doživljaje s vremena na vrijeme. Oni to vole. Sada se u mraku jedva razabire njezin glasić: stišće plišanog medvjedića poput brodolomca koji na divljim valovima traži spas i širi snove čak i na majku što cvili, stenje u kutu, a bjeloočnice joj se kese dok se pomiče amo-tamo pod mršavim i tetoviranim tijelom muškarca kojeg prije nisu vidjeli.

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License